

einzelne verzeihelt 4. III. 1915

Silvest. theol. Vol. 35

~~S. 111.~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.
VI-15.
SIGNAT. MDCCCXIII.

18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8 7 6 5 4 3 2

מברך
i. e.

De

PRÆCONIO JOSEPHI Æ-
GYPTIACO

AD GEN. XLI. comm. 43.

EXERCITATIO PHILOLOGICA.

Quam

PRÆSIDE

M. FRIDERICO VICCIO, SIL.

P. C. & Facult. Philos. Adjunct.

publicæ eruditorum discussioni

exponit

FRANCISCUS JOACHIMUS BURMEISTERUS

Lüneburg, P. L. C.

In Auditor. Min. ad d. 31. Januar. A. E. Ch. c. l. l. c. LVII.

VVITTEBERGÆ

TYPIS JOHANNIS HAKEN.

5

V I R I S

Amplissimis, Excellentissimis, Celeberrimisq³
DN. AUGUSTO BUCHNERO,

Eloquentiæ ac Poëseos in illustri Leucorea P. P.
famigeratissimo, Academiaeque Univer-
sæ Seniori venerando:

nec non

DN. ANDREÆ SENNERTO,
Orientalium linguarum P. P. clarissimo:

*Dn. Præceptoribus, Patronis, ac Promotoribus omni
observantia cultu aternum prosequendis*

Γύμνασια hoc Φιλολογικόν
sacrum esse voluit

RESPONDENS.

IN NOMINE JESU!

Quod non impotens extremæ Asiæ populus, Sinenses, ex alto arrogantiq; supercilio suis unice, cæteris mundi gentibus, vel parum Eorum vel nihil concedentes, adsignarunt, gloriosè effutientes: Se solos à maximè providâ Naturâ duos accepisse oculos, Europæos unum, & quod hominum reliquū est, Tiresiæ instar cæcutire: Ista ut arbitror, jure meliore illis, qui Lingvarum necessariarū copiâ instructi benè, ut facultatibus, quæ superiores vocantur, & illis tanquam fundamentis innituntur, inserviant harum beneficio, competet. Namq; verum de hisce illud Poëtæ Græci est: *Διπλοῦν ὀρᾶσιν οἱ μαδόντες γράμματι.* Quod ut pateat magis in animum induxi quaestionum non inelegantium dyada in hujus disputationis capite & movere & solvere. Prima ex illis erit: *utrum detrimento Theologiae studio Grammaticæ Græcæ, Ebrææ ars sit?* Altera v. quæ post tractabitur, *de Philologia, & Philosophiâ disceptabit, quæque futuro Theologo plus conferat utilitatis succinctè enarrabit.* Pestem Theologiæ, fugiendam sanguine viperino cautius Grammaticam esse, quidam nomine Dullardus defendere olim gavisus est. Hic, testante Ludov. Vive, Clarissimo Viro, in de causis corruptarum artium l. IIdi p. 77. non semel dixisse fertur: *Quantò melior eris Grammaticus, tantò pejor Dialecticus & Theologus.* Ignoscendum quidem, sunt Vivis Verba, Inscitiæ Viri est, castiganda tamen est arrogantia indocta. Hæc indè fors Grammaticæ est, ut cum maximam facultatibus opè præstet, atq; hoc nomine maximè necessaria sit, lateat in obscuro. Sed Impedimento Dialecticæ esse Grammaticam quò probabitur fundamento? Grammatica vim nominum, & potestatem verborum sola subministrat, quâ præviâ ad rei naturam feliciter indagandam non rarò adspiramus. Nomina *περαγμάτων ὁμοιώματα* sunt. At undenam quid valeant ea hauries nisi ex Græmatica? Cum igitur non nisi per voces res cognoscantur, expressæ nomine non ambiguo & alieno; sed & proprio & germano, allucinabitur omnino in rerum perquisitione, qui vo-

cum proprietates cum ignarissimis novit. Porro contrariæ natura ista studiorum genera non sunt, ut ita in uno hospitium accipere homine haud possint. Caterû dictû, theologiæ grammaticam remoras struere non potest non improbari. Invertenda rectius Verba Dullardi sunt, dicendumq; cum Magno illo Philologo & Theologo D. Glassio: Quanto melior Grammaticus eris, tanto felicior eris Theologus. Ebrææ quippe Lingvæ & græcæ notitia vagina illa sacra est, in quâ gladius Spiritus S. reconditus; est aurea illa cista, in quâ κειμήλιον nobile Verbi depositum servatur: est penuarium, in quo cibus salutis, docente μεγαλοφωνοτάτῳ Luthero, custoditur. *Ipsa Ecclesia grammaticæ esse debet, ut docet B. Chemnitius, quod amissâ grammaticâ prior Verbi doctrina sit amissa.* Horrenda deinde magis Dullardi sententiâ illa alicujus Monachi fuit, qui perhibente Contr. Heeresbachio Jcto, in de laudibus literarum græcarum, novâ dixit esse repertam linguam, quæ vocetur græca, à quâ sedulo cavendum, cum omnes pariat hereses. *Eâ linguâ, sic pergit, proditus liber est, & dicitur Novum Testamentum, qui plenus rubetis & viperis. Tandem subjecit, quod summâ cum indignatione audimus, aliam adhuc oriri linguam Ebræam, quam qui discant, Judei efficiantur.* Omnium pessimi, fratres illi Ignorantiæ sunt, quibus Inscitia Siren nulla est ad exitium dulcis; sed vita beata & summa Æternitatis gloria, quod illô confirmant vulgatæ Ps. 71. 15. *Quoniâ non cognovi literaturam, introibo in potentiam Domini.* Proh, quantum pectora mortalia noctis habent! Plutarcho & Svetonio testib⁹, Julius Cæsar aliquando à Piratis captus iis carmina & orationes dixit. Si qui non admirabantur Ea inertes & barbaros nuncupavit, frequenter quoq; per jocum se suspensurû illos minabatur. Non alios pati manes deberent, quibus Lingvæ sordent, neq; admirantur illa Linguarum Beneficia. Pertractatâ primâ, alteram quoq; paulo difficiliorem, pluresq; fautores & Patronos habentem exponendam sumimus. Quod ut rectè fiat, sciendum principiò est, nos præripere laudem nullam velle Philosophiæ. Agnoscimus & fatemur libenter, Philosophiam multum conferre opis & operæ Theologo excellenti. Explicat & declarat illa termincs, refutat fundamenta
ab

ab hostibus allata rationis ductum imitantia, & vel falsa illa prorsus esse, vel in suo loco vera, ostendit atq; demonstrat. Vide prolixè hæc de re differentem Cl. Theologum D. Danhavverum in Hermeneut. Sacr. p. 101. seqq. Calculum adjicit suum nō incelebris Amama, in Eruditissima Oratione de Barbarie f. *Rursus, ait, ne ita vobis linguarum studia commendari putetis, quasi ea sola utramq; in westwardia Theologicâ paginam faciant. Sobriè etiam philosophandum est, & utiliores Philosophiæ partes discenda sunt. Imprimis v. Logica, divina isti iudicii Lima, & Ingeniorum cotilitandum est. Nullam esse inter hæc studia ἀντιπαράδειαν, nullas Inimicitias præclara Ingenia suo Exemplo docent.* Damus igitur honoratum Philosophiæ locum, at primum & summū ei concedere vix possumus. Quemadmodum v. per Philosophos non habitum vel pallium cretatamq; ambitionem, neq; per Philosophiam otiosas parumque frugiferas quæstiones, quibus Scholasticorum scripta plenissima sunt, vide de nugis hisce differentem Senec. l. i. Ep. 45. 48. 88. ita neque per Philologiam, ut Asini ad nostras Lyras censent, monstrorum vocabulorum congeriem, reconditorumq; verborum fatores publicæ sermonis formæ displicentes, ampullas & verba sesquipedalia improbata, nisi joci ergo inferantur, qualia apud Plautum leges, Pers. IV. 6. 20. intelligimus. Neq; hîc illam Grammaticam nimium scrupulosam, ac effrenem, aliorumque mediocriorum ad Interpretationem facientium fastidiosam contemtricem commendamus; sed illam quæ famulam se esse novit, neque suo iudicio unico standum esse arbitratur. Nomine e. Philologiæ, in præsentî quidem discursu, venit nobis solida Græcæ, Ebrææ, aliarumque necessariorum Theologo Linguarum cognitio. Neque n. nos lateret Cl. Viros ad Philologiam referre, Grammaticam, Rhetoricam, Dialecticam, Historicam, (quæ de re in Dissertatione peculiari aliqua dabimus,) at nos illa omnia h. l. in voce Philologiæ, quæ in quæstione nostra est, non comprehensa volumus. Præterea triplicis generis Theologi sunt. Nuncupantur alii Homiletici, & hisce satis est, si linguas noverint, ad partes officii sui obeundas, etiamsi Philosophiæ studiis non adeo addicti sint. Agnovit idem Luthe-

rus tom. 2. Jenens. Germ. fol. 231. Ich weiß fürwar / inquit, daß
wer die Heil. Schrift Predigen soll und hat nicht Hülffe aus Latei-
nischer / Griechischer / und Ebreischer Sprache / der wird mancher
schönen Feilgriff thun. Denn Ich erfahre / wie die Sprachen über
die massen helfen zum lautern Verstand Göttlicher Schrift. Alii
deinde Hermineutici sunt, & isti vices explebunt, incognitâ
etiam Philosophiâ. Dn. Danhavverus Philologiam simpliciter
necessariâ interpreti dicit, εὐς δὲ εὐ εἶναι & ad majorem expedientiam
atq; decus philosophiam illi commendat. V. Hermen. Sacr. p. 101.
& Eruditiss. Glassius in orat. de Ling. Ebr. Util. & necess. Operi
annexa Philol. p. 364. Αποτολμῆς Ego, inquit, audacter & con-
stanter asseram sine literaturæ Sanctæ cognitione ad solidam Scri-
pturæ Interpretationem perveniri nequaquam posse. Neque The-
mistocles Regem Persarum linguæ Persicæ notitiam non ha-
bens, intellexit: neque illi Deum, qui Ebrææ & græcæ Lingua-
rum gnari haud sunt. Pedibus in nostram transit sententiam
Argus ille omnis Eruditionis oculatissimus Erasmus In Adagg.
operis ampliss. illius Philologiæ campi Chil. Ix. Cent. IX. ad 55.
p. 311. m. Illotis manibus & profanis pedibus, inquit, sacra tangunt,
qui divinas literas interpretari conantur, Græcæ, Latine, & E-
braicæ Linguae, deniq; & omnis antiquitatis rudes & imperiti, sine
quibus non stultum modo, verum etiam impium est Theologie my-
steria tractanda suscipere. Quod tamen, heu nefas, jam passim ple-
riq; faciunt, qui frigidis aliquot instructi syllogismis, & puerilibus so-
phismatis, Deum Immortalem, quid non audent? quid non preci-
piunt? quid non decernunt? Qui si possent cernere, quos risus, vel
potius quem dolorem Linguarum & Antiquitatis peritis moveant,
quæ portenta proferant, in quàm pudendos Errores subindè prola-
bantur: nimirum puderet illos tantæ temeritatis, & vel Senes ad
prima Literarum Elementa redirent. Multi rectè judicant absq;
Dialecticæ præceptis, ut ne dicam sophisticis cavillis. Sapiebant
mortales & priusquam Deus ipsorum Aristoteles nasceretur. Pro-
inde D. Hieronymus cum constituisset arcanas interpretari literas,
ne illois, ut ajunt, pedibus rem tantam aggredere: quæso num
sophisticis nugis instruxit Ingenium? Num Aristotelicis decretis?
Minime. Quid igitur? Inæstimabili sudore, trium Linguarum pe-
ritiam

ritiam sibi comparavit. Quas qui ignorat, non Theologus est; sed
sacræ Theologiæ violator. Simillima hæc, & maximè gemina
Sixtini verba sunt quæ in Paranesi habet p. 213. A. B. Reapse, in-
quit, multi Ministri nunc experiuntur, quæstiones plerasq;, quib.
tantum temporis in multis Academiis insumitur, aut nullum, aut
omnino exiguum in Ministerio usum habere. Certè Picus Miran-
dula, teste Erasmo, & summi Theologi deplorarunt, se tot annos
Scholasticæ Theologiæ impendisse. Et quid sibi vult ingenua illa
Ludovici Vivis confessio: quæ in juventute elato supercilio credebã
esse thesauros in Philosophiã, jam conversus & senex video vix ster-
cora esse, & tantum remoras vitæ piæ, & studiorum necessariorum
fuisse. Alii tandem ex Theologis sunt Elenchtici, qui omnino
Philosophiæ operam navare habent, quò arietãtia adversario-
rum tela feliciter profligent, & doctrinam nostram servent illi-
batam. Interea tamen & istis uberiora confert commoda Lite-
rarum Scientia, dũ sæpe distinctionũ philosophicarum fumis
dubiorum nodi non solvantur; sed involvatur magè, quod ex-
plicandum est. At visã radice, & collatis fontibus expeditur
difficultas non raro quàm felicissimè. Exemplis res animanda
est. Legimus Gen. 2. 2. וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מֵלַאֲכָוֹתָיו
Et complevit Deus in die septimo omne opus suum, ut
reddidit vulgata. Inde rectè argumentatur Drusius: Si com-
plevit fecit opus. Nam completio operis est opus. Si fecit. Er-
go non quievit per illum diem. Ut igitur iste nodus solvatur,
varias excogitarunt Interpretes Distinctiunculas; Cajetanus
quidem: inter actionem positivam, & negativam, discrimen
ponit, & dicit, complevisse agendo negativè. Sed quæ illa a-
ctio negativa? Idem habet Sixtus Senensis l. 5. Biblioth. ann.
23. Quod Moses dixit, Deum in septimo die complevisse ces-
sando, LXX. dixerunt, Deum in sexto die complevisse absolvē-
do. Sed quid est complendo cessare? Nulla dum nostra exple-
mus munia, quies & cessatio est, sed demum postea sequitur.
Cornel. à Lapide, complevit, dicit, die septimo exclusivè, at
die sexto inclusivè. Sed durum non abs re videtur Amamæ,
ut dies ille, quò aliquid factum dicitur, exclusivè sumatur. Ly-
ra inter perfectionem, quã aliquid assequitur formam debitã:
&

& Eam, quâ exit aliquid in operationem sibi debitam distin-
guere amat. Sed argutæ illæ omnes magis sunt quam solidæ
responsiones. Non diverticula quærere hîc habes, neq; loco
diei septimi cum τοῖς LXX. sextum ponere, vox ipsa ויכר
spectetur, & notetur verbum præteritum apud Ebræos modo
pro præsentî, modo pro futuro, modo pro Plusquam perfecto
usurpari. Reddatur ergo, & induat potestatem, quam plus-
quamperfectum habet, & solutus apprime nodus est. Neque
ad sensum idem sonant hæ Orationes: Compleverat Deus die
septimo opus suum & complevit Deus die septimo opus suū,
ut Amama putat, p. 307. B. A. *Si n. compleverat, inquit, die
7mo, quando complevit, queso Te, nisi die 7mo?* Sensus prorsus a-
lius in primâ & alius in secunda est. Ut n. dicitur, Deus com-
pleverat, innuitur Deum præcedenti tempore id exegisse, nō
idem significatur in altera oratione. V. Glass. l. 3. tract. 3. can. 3. p.
236. & can. 46. p. 368. Ex N. quoq; F. inter innumera unum tan-
tum proponere lubet. Scil. Joh. I. 3. legitur: πάντα δι' αὐτοῦ ἐ-
γένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. Hinc Manichæi extruxe-
runt, Nihil i. e. res corruptibiles non esse à verbo; sed ab alte-
ro principio contrario. Augustinus dein super Johannem phi-
losophatur (NIHIL) posse peccatum aut malitiam intelligi, quæ
quat. est defectus, non est à DEO. Sed hæ disputationes omnes
de nihilo præciduntur inspecto Textu, ubi non scriptum est
οὐδὲν; sed οὐδὲ ἓν ut sensus sit, nihil excipi, & nullam rem esse
quæ sine verbo facta sit. Ita neglectio vel ignorantia fontium
varias de nihilo dedit Disputationes, quæ conspectis fontibus
unico verbo profligari possunt. V. omnino B. Chemnit. in
Harmon. Evang. c. l. pag. m. 40. Item per plura alia Exempla, ni-
si brevitatis studiū me retraheret. Duplex porrò divinæ veri-
tati opposita acies Adversariorum est. Prima extra Ecclesiæ
pomæria constituta est, & illam Judaica turba constituit. Cujus
Errores refutare non potest qui Ebrææ Linguæ gnarus non
est. Neque est, ut N. T. dictis ipsam aggredi velis: Totum n.
illud, quantum quantum est, non nisi falsum & heterodoxon
ipsis est. Non est ut convenire velis eandem versionum benefi-
cio quas nostri elaborarunt, nec illas cassâ nuce dignas æsti-
mant:

mant : Neq; tandem Aristotelis Syllogismos curant. Testem laudo Cl. Schick. in Bech. Happ. c.5.p.m.101. *Nostrum certe argumentandi genus. inquit, & Aristotelicos Syllogismos minus curat, quam Elephantaus, quod ajunt, Culicem : At una Cabalistica ratiocinatio pluris apud ipsos aestimatur, quam universus apodicticarum demonstrationum apparatus.* Si alteram fortè aggredimur aciem quæ limites Ecclesiæ non transilit, in qua variæ phalanges hostium sunt, non minus utilem conferet operam Lingvarum Scientia. Prosterne feliciter ex animi voto agmina Papæ, quæ quò volunt, sacras detorquent literas, instar Sutorum, qui sordidas pelles dentibus extendunt suis, subsidiis linguarū si instructus viscera sacri textūs inspexeris. Patebit inde Gen. III.v.15. non Mariā sed Mesīā indigitatum à Spiritu S. ibi esse. Et Calvinianorum dogmata solidè refelles lingvarum supellectile vadatus. Apparebit statim falsam illā Piscatoris Versionē esse vertentis illud Gen. III. 4 *Es ist nicht gewiß/das Ihr sterben werdet / i. e. ut explicat in notis : Es mag seyn/ oder nicht/ doch ist es nicht gewiß/das Ihr sterben werdet.* Quā de re Buxtorfius, Dillherrus, Danhavverus, Excellentiss. Dn. Sennertus in Gramm. suā l.2.p.179. aliique pluribus laborant. Denique ad fidem cōfirmandam non iuvant Philosophorum Argumenta. Secundo adhiberi possunt loco, & illustrationis ergò, non ut caput exrollant; sed ut famulas subeant partes. Sola verò Scriptura sufficit ad illius robur; ubi non parum, sed plurimum, Lingvarum, in quibus illa conscripta est, cognitio nobis succenturiatæ fert opis. Porrò quod prærogativæ fastigium toti philosophiæ denegatur, quomodo Scholasticis, ut aliqui volunt & statuunt conveniet scriptis? Et illis, quæ non ex limpidis Israelis fontibus, sed ex turbidis Patrū & conciliorū lacunis hausta sunt. In quibus submissis fascibus Aristoteli imperiū delatum. Quorum in ἀκμῆ barbariæ ἀκμῆ posita est. Legis in illis, quomodo simplicitatem fidei in curiositatem disputandi convertere amarint, ita ut si quid adhuc creperæ lucis superfuit, denfiore nocte sepelierint, quæstiones novas, inutiles, & profanas ex cogitando. Hoc motus Vives Theologiam Scholasticam, non artes tantum bonas; sed & ipsam Theologiam peremisse

B

asse-

rit non sine fundamentis. De istorum Scriptis confer plur.
Excell. Theol. Dn. D. Calov. Præceptorem & Patronum nostrum
Summum in System. Theol. tom. 1. p. 75. 76. & in Epist. dedic. ad
Isag. Theol. Verum dum norunt Illi, in ruinam prona esse, quæ
sine fundamento creverunt, varia suæ sententiæ pro Philoso-
phiæ primatu obtinendo posuerunt, quæ demolienda à nobis
sunt. Afferunt non vocum doctrinam Theologiam esse; sed
rerum. Et rerum notitiam antestare illi quæ verborum est.
Quod per se tale est, inquit, nobilius illo multum est quod
beneficio alterius bonum appellatur. Sed vario habito res-
pectu & nobilissima, rerum peritia dici potest, & negari. Philo-
sophiam Theoreticam antecellere miris modis Practicam, si se-
dem illius, si istud quod tractat spectas non inficiamur, at si
de utilitate sermo erit primas præripiet Practica Theoreticæ
Philosophiæ. Ita si concesserim Rerum peritiam digniorem
esse illam quæ vocum est, non tamen tam facile dabo, ita utilem
illam quoque esse futuro Theologo, quam hæc verborum est.
Tantum enim in rebus cœlestibus ac divinis scimus, quantum
ex vocum phrasiumque, quibus Spiritui S. mysteria regni cœ-
lorum proponere placuit, fecundissimis significatis, & signifi-
cantissimis idiotismis eruere possumus. *Rectissime, ut cetera
omnia exprimit, ista Consummatissimus Theologus D. Calov.
in Præf. Isagog. Non ullius hili, inquit, ratiuncula illa est, quod
qui rerum Scientiam adamat, multum temporis & laboris impen-
dere vocabulis haud debeat. Quicquid n. sacre impenditur Gram-
maticæ, id omne conducit ad rerum Scientiam in hoc studiorum sa-
crorum genere; cum Theologia nostra magnam partem Grammati-
ca sit &c.* Insuper Versionum Catone contenti ut simus ju-
bent. Sed sciant nos h. l. de Theologo futuro loqui cujus offi-
cium vel maximè est non in versionum harere vestibulo & a-
trio; sed ipsum quoque Sanctorum Sanctum, & Dei loquentis
adyta penetrare, & attendere quid in suo Idiomate Deus ve-
lit & loquatur. At Versionem qui videt, non actutum Auto-
ris capit mentem; sed vertentis atque commentantis & sæpif-
simè in errorum diverticula abducitur. Namque contingit
humana Ingenia, ut Varro ait, cespitare. Quare dissensu sub-
orto

orto inter Interpretes quis amabo, amabilem *συμμιλιαν* intercedere inter illos ostendet, vel, quæ præferenda versio cæteris sit edocebit, præter illum cui cognita Lingva est? V. Cl. Glass, in laud. Orat. p. 370. Deinde ogganniunt Hieronymum, Originemque Ebraicarum literarum fuisse scientissimos, & tamen gravissimos errasse errores, nec semel à Veritatis tramite abiisse. Ergo adhuc versiones præferendas fõtib9 esse. Pri9 hic nõ negabim9. Sola n. Linguarũ cognitio advers9 omnes errores sufficiens antidotũ haud est. Neq; ullus nostratiũ unquã istius sententiæ fuit, quod Grammatica sola & unica atq; absolutissima ars sit explicandi sēsa Scripturæ, absq; aliorũ organorũ apparatus, quod cõtra Gretserũ pluribus ediderit Dn. Danhavv. d. l. p. 115. Immo præterquã quod aliis quoque opus sit adminiculis, augusta nimis res est, & nulli mortalium concessa nunquam errare. Omnium quippe habere memoriam, & in nullo penitus errare mortalitatis non est; sed Divinitatis. Originem verò errasse sæpius mirum non est, cum illum literæ sensum non observaverit. Posterius quod inde deducunt improbamus. Neque versiones Ignorantiæ fabra nostræ esse debent, & diligentia Doctorum, nostræ negligentia patrocinium. Versionibus etiam positis adhuc fontium necessitas magna est, ut certiores reddamur fontes idem dicere, quod versiones habent, ut subortis controversiis, quæ nostra sententia sit procliviter dicere, & firmiter defendere queamus. V. D. Franz. de Interp. Script. p. 37. Verba Cedro digna sunt quæ Martin. in Technol. præfat. habet: *Dicis te duci Versionum beneficio, quas non corriges. Cui ergo bono Oculi Lingvarum? At erue Tibi & corporis oculos. Quidni & hisce carere potes. Neq; enim deerit, qui ducat Te. At fluctuabis semper, ubi ille dissentient, & ita compendia Tua dispendia erunt.* Hæc ille. Q. Ennius tria corda sese habere dicebat, quod loqui oscè, græce, & latinè sciret, uti Gellius refert l. N. A. XVII. c. 17. Contra vecordes maximè illi sunt, qui rationem reddere rerum debent, & nesciunt linguæ Idioma, quod illarum nota & tessera quasi quædam est. Vacillant semper, neque cum Curtio corpore; sed animo vagantes è lintre loquuntur. Pendent & trepidant, ut mus, quod Comicus ait, ad parietem. Curriculi motus rotarumque ver-

fata facies Leones redigit in caveam, Elefantos porcina
vox terret, non aliter Linguae imperitos illius sonus afficit. In-
de illa odia Lingvarum, & contemptus, quos bile tumens je-
cur dicitur. Inde defendendae Ignorantiae ergo ex Philautias
studio multa asserunt quandoque, quae ne cogitassent quidem
si veritati fuisset velificandum. Sed similes isti Pueris sunt, qui
si ceciderunt, terram verberare volunt, nesciuntque cui ira-
scantur, irascuntur tamen & sine causa, & sine injuria. Instant
postea, Patres sine Lingvarum notitiam praestitisse plurima. Ve-
rum etiam Erroribus scatent illorum volumina non paucis.
Nomen אָדָם scribebant graecis literis quidam ex Patribus ΑΔΑΜ ,
rati ΑΔΑΜ , Graecorum ΑΔΑΜ , & ipsum ΑΔΑΜ esse. Ita Ignorantia
linguae Ebraeae iterum ac saepius B. Augustino, principi alias
sanctae Eruditionis miras peperit explicationes. De Adami no-
mine ita tract. IX. in Joh. dixerit: *Quis nesciat, inquit, quod de
Adamo exorta sunt omnes gentes? & in Ejus Vocabulo quatuor
literis, quatuor orbis terrarum partes demonstrantur? Si n. graece
dicantur, Oriens, Occidens, Aquilo, Meridies, in capitibus Ver-
borum invenis Adam. Dicuntur a. graece Ανατολή, Δύσις, Ἄρκτος,
Μεσημβρία. Sed Ebraea vox אָדָם est, & tribus scribitur modo lite-
ris. Confer quae habet in hujus Controversiae felicissima dis-
cussione Dn. D. Calovius dictis supra locis. Tandem garrunt
Philologiam ineptam quaestionum proponere ferruginem,
disquirere, quod Urim, & Thumim indicarit, quae Aaronis vestes
&c. At reponimus: Deus ista dixit de quibus occupata est. Vide-
ant igitur ne blasphemiae nota incurrant. Scriptura, S. Tota, nul-
la Ejus vel minima parte excepta. Singuli sermones, ait Hiero-
nymus in Ep. ad Ephes. syllabae, apices & puncta in divinis Scri-
pturis plena sunt sensibus. Si in mundo non raro unica vox
non recte fatis percepta damnum parit irreparabile, quidni
id etiam accidat in unica Scripturae Sacrae voce perperam
percepta? Recte etiam hac de re Chrysostomus homil. in
Priscillian. & Aquilam pr. *Nihil omnino, inquit, in sacris
supervacaneum. Nonne didicistis & Inscriptiones & nomina dili-
genter in S. Scripturis excutienda? Ego sane studiosos arbitror ne-
laturos quidem, ut verbulum aliquod in S. literis praesereatur, eti-*
*am si**

amfi tantum nomina recenseantur, vel tempus numeretur. In S. Scriptura quæ videntur parva, sunt magna. Danh. d. l. p. 13. 14. Videant, ne Scripturam qs. Lyra eslet, Bacchanalibus suis adhibeant, & inexpiabili scelere in jocos convertant, ipsumque ita autorem ludibrio habeant. Huc facit non illepida Rabbino- rum profopopoëia, ubi piâ & ingeniosâ πλάσει in scenam Co- dicem sacrum sacco amictum introducunt de contumeliis, quas inter illusores sustinet, acerbè apud Deum conqueren- tem. Et hæc hæctenus de nostris quæstionibus. Res ipsa quidè tam prolixam non desideravit enumerationem, postulavit ta- men Eandem irruens barbarorum ætas, cui omni conatu, ne Veteres repetat sedes, & migrare nostros jubeat Incolas, re- sistendum est. Nunc, quod felix faustumque sit, τοῦ **קרח** ex- positionem dabimus capitibus includentes tribus, quod de- co proponere animo sedet.

CA P U T I U M.

Cimbrica τοῦ Abrech expositio. Goropii lusus refellitur. Egypti- acam esse vocem negatur. Ægyptiaca Lingva ignota. Hodierna confusa est. Dictiones peregrine in S. Codice. Quid φοιτοφανήχ? Nominum Impositio Dignitatis superioris argumentum. Mutatio Nominum Papalis. ¶ in Ν. apud Chaldaeos ἐπιτάκλιτον. Mosis Nomen unde?

I. Primam certaminum facem hîc Goropius Becanus ac- cendit, Cimbricæ Lingvæ deferens, quod jure haud illi debe- tur. Cornicula risum movet, ubi, ut Poëta loquitur, grex Avium plumas repetitum venerit olim. Et ista Goropii sen- tentia, imitata illam, risum vix oppositionem meretur, ut Li- psius ait l. 3. Epist. ad Belgg. 44. Ita grata ἀνδρα ὕμνων ἠρωτέρων. Miramur alias exotica, quibus domi meliora suppetunt, Go- ropius vero domestica cæteris omnibus terræ bonis antistare arbitratur, quæritque thesauros, ubi nunquam aliqui fuerunt. Sed ostendere tamen allaborat vestigia atque imagines super- esse antiquitatis Cimbricæ lingvæ, quam demonstrandam sū- fit. Origines vocum Ebraicarum ex suâ Lingva petit, & ita pri- mas obtinere partes eandè firmiter demonstrare cōtédit. Plu- res inter alias tales, similem quoque τῆ **קרח** nominis ratio-

nem imponit. Cimbrica est, dicit. Germani n. inferiores ur-
 bis primatem Obrecht / qui jura tueatur, appellare amant. Nō
 hic inficiamur summum inter suos Josephum fuisse virum, ad
 cuius nutum omnia & instituebantur & componebantur Æ-
 gyptiorum negocia; attamen illud hęc describi voce negare
 non dubitamus. Quare quemadmodum aliàs licentiosa Ety-
 mologorum prurigo laudis parum habet, ita nec hic Goro-
 pii lus quid commendationis meretur. Enim vero vocum a-
 licujus Linguae origo ex aliis Linguarum peregrinarum rivulis
 haud rectè deducitur. Inde satis ineptæ sunt, & ex ignorantia
 Lingvarum non rarò nascuntur, quæ apud Varronem, è Lati-
 nis omnia verba in feliciter trahentem, Isidorum, P. Lombardum,
 & similes nonnunquam occurrunt. Non ex patrio pe-
 tita solo Paschatis originatio est, quam à gr. *πάσχα* deduxerūt.
 Incommoda quoque illa quæ Diabolum à duobus bolis nomē
 accepisse sentit. V. Scal. L. L. c. 29. Nihil aliud de Goropii Etymis
 & olim & hodiè sentiunt Eruditi. Rectè de Illis Scaliger; *Nun-*
quam legi majores nugas, nunquam insigniorem temeritatem vidi,
neq; audiui, ut qui omnes linguas à suâ barbarâ deducere velit, a-
deo ut ipsam Ebræam posteriorem Cimbricâ asserat. Plus ergo ibi
 vanitatis quam veritatis est, plus stolidi, quam solidi. *Neq; n-*
modio, vel trimodio, sed pæne horreo ipso maximas nobis ineptias
admetitur, ut ait Cl. Becanus in de Origg. L. L. Manuduct. p. 22.
 p. 139. Vid. Dissert. nostras in Cap. Gen. xi. c. 1. n. 24.

II. Alteram hęc in capite disceptantium aciem Eruditis-
 sima concio instruit, quæ vocem *כְּרֵךְ* Ægyptiacam esse plu-
 ribus confirmare satagit. Nempe Josephū Ægyptiorum, quibus
 patria mædo lingua nota, cultui observantissimo devotum fu-
 isse, tradunt, & sentiunt. Tela Illorū prævidebim⁹ aliqua, ne no-
 ceant projecta multum. Quare primò non hęc negabimus va-
 riarum Lingvarum voces & phrases, immo capita in Sacris
 occurrere scriptis. Chaldaica certè & Syriaca Spiritum S. in-
 feruisse Ebræo codici non dubitandum est. Quod factum esse
 putant *κατὰ μίμνησιν*, observante Junio, l. 2. Gramm. Ebr. c. 9. &
 in notis ad Zachar. Ludificantur, inquit, Prophetæ interdū gē-
 tes ex ipsorū Linguis venustatis ergo &c. Factū id materiæ intui-
 tu,

tu, dū ad Syros, Chaldaeos verba data: & tādē propter cognationem Lingvarum quā illæ cum Ebræa habent. Nec Arabica omnia ex sacris exulant Pandectis. Non referam Scripturæ voces, quarum origo hodiē non ex aliā, quam Arabica rectē potest peti Lingvā, istud modo ex constanti Philologorum iudicio testari placet, & puras putas arabicas voces in JOBI libro esse legendas. Rei causam hancce ponunt, quod Arabiæ Incola, & Arabum Theologus Jobus fuerit. Quod neque Hieronymus diffitetur in Præfat. ad h. librum. Testimonia plurima suggerit Cl. Hotting. in Thesaur. Philol. 1. 2. sect. 3. p. 506. 07. Vid. etiam Amplissimi Dn. D. Calovii Crit. Sacr. de Lingg. Orientt. V. T. p. 320. Immo fluentia Spiritus S. & Ægyptiaca verba secum vehunt. Talia ex communi Eruditorum suffragio sunt, quæ leguntur de nostro Josepho: Gen. 41. 45. צפנת פענח quæ Chaldaus reddit: גברא דמסמין גלון לירא Vir cui secreta revelantur, ut prima vox cum צפן Ebraeorum, quod abscondit notat, cognationem habeat. Josephus per κρυπτῶν ἐυρετην, Theodot: Τῶν ἀπορρήτων ἐρμηνευτήν. Luth. einen Geheimen Rath exprimunt. LXX. vero legunt φομποφανήχ. Idem apud Hotting. in Exercit. AntiMor. p. 47. Athanasius Kircherius docet in prodromo suo Coptic. qui ex hodiernā, non vetere illa declarat verba ista: Fallantur omnes, inquit, qui illud צפנת פענח aliud quam Ægyptiacum esse asserunt. Quod & Rabbinii omnes concedunt. Dicimus itaque צפנת פענח idem esse quod Ægyptiacum seu Copticum ΨΟΤΟΝ ΠΑΝΗΚ vel ΨΟΝΤΟΜ ΠΑΝΗΚ, quorum prius in Ægyptiaca Lingvā futura, alterum vatem significat. Hoc a. ita esse docet Pentateuchus Copticus, qui ab injuriā temporum vindicatus, summo Reipublicæ bono, hodiē in Bibliothecā Vaticana asservatur, ubi ΨΟΝΤΟΜ ΠΑΝΗΚ pro Ebræo צפנת פענח legitur, &c. Neq; nos dissetimus sed Josepho Ægyptiacū pro Ebræo datū hic esse nomē cōcedimus. Sic n. in more positū erat olim Mūdi Monarchis imponere nomina subjectis, quod signū Majestatis quæ penes ipsos erat, fuit. Nebucadnezar captivos è stemate regio oriūdos alio vocavit nomine. Dan. 1. v. 7. Et Pharaon Neco Rex Ægypti nomen Eliakimi Regis Judæ immutavit, Eundemque Jojakimum

mum nuncupavit. Consuetudinis hujus Simiæ Papicolæ sunt, qui Papam quem creant alio nomine salutant. Eleganter de istâ novâ nominum impositione Polydor. Virgil. l. 4. c. 10. p. m. 295. Primus honor Romano Pontifici habetur, ut si minus pulchro honestetur nomine ei statim creato liceat illud mutare. Verbi gratia, non extra jocosum dictum sit, si homo maleficus antea forte fuerit, ut Bonifacius adpelletur: si timidus, Leo: si rusticus Urbanus: si improbus, Innocentius: si ferox, Clemens: si male audierit Benedictus, ut saltem nomine Pontifex ornamento sit dignitati. Ejus a. rei Autor fuisse dicitur Sergius Illud, cui, cum OS Porci diceretur ad obscenam nominis vocem tollendam datum est, ut aliud sibi nomen optaret. Ita Clerico cuiq; nova dant nomina. De quò non inconcinne B. Lutherus citante B. Finckio in Syll. qq. Illustr. q. 93. p. 606. Siehe unser Exempel an im Bapstum / wie da so eine grosse Thorheit gewesen die Nahmen zu verendern der jenigen / die dem Bapst einen Eid geschworen hatten seine Sazung zu halten. Ich bin in der Tauffe Martinus genent worden / darnach im Kloster Augustinus. Was könnte doch schändlichers und Bugöttlichers geschehen / als daß man den Taufnahmen verwirfft umb der Rappen willen. Also schemen sich die Bábste / daß sie mit ihren rechten Nahmen sollen genent werden / die sie in der Tauff kriegt haben. Und sie sind zwar dessen auch nicht werth / daß sie den Taufnahmen behalten sollen / darumb kriegen sie andere Nahmen. Denn sie von Christo und der Tauffe abgefallen / etc. Hiscejam positis omnibus & procliviter concessis ipsa Contrariantium opinio, & fundamenta illam fulcientia videnda sunt. & quid reponi debeat adjiciendum. Ægyptiacâ istâ esse vocem illud Philologorum præclarum ἀρχιμα Crinesius in Exerc. Ebr. 2. q. 2. his probat verbis: Verior longe nobis, inquit, videtur illorum sententia, qui dictionem hanc אברך pro pure Ægyptiacâ in faustissimis acclamationibus usualem omnibus promiscue terre illius inquilinis, ex verbo h. l. multitudinis in numero ויקראו agnoscunt, consonamq; eandem censent Ebraeorum אברך. Fuit igitur hoc nomen in Josepho indicina dignitatis, prout alterum אברך פנתה פנתה erat officii. Studiósissimè igitur Spiritus S. rei tantæ inter Ægyptios gesta, Ægyptiacarum etiam appellationum memoriam ad posteritatem seram cōsecra-

gyptiaca Lingua prorsus & vocibus & formationibus vocum ab E-
 braa $\delta\iota\varsigma\ \delta\iota\alpha\ \pi\alpha\sigma\omega\upsilon\upsilon$ distat. Nam ut ex copioso satis Lexico Copto-
 Arabico M. S. colligere est, vix duo tria^q extant verba purè Æ-
 gyptiaca, quæ vel aliquaratione cum Ebraeis conveniant. At nostrū
 כָּרַךְ & ratione vocis, & formationis cum Ebrææ Linguae
 Grammaticâ, optimâ ratione convenit, ut paulo post osten-
 detur. Ergo Ægyptiaca non est. Porrò, quam rigidè urgent
 N & H permutationem, Ægyptiisque esse propriam clamant
 firmiter τὸ κρινόμενον stabilire inficiamur. Namque primò, lite-
 ræ unius Organi sunt, facilè permutabiles. Deindè & non se-
 mel permutatas illas in V. T. testes laudo Clarissimos Philolo-
 gos. Vid. omnino Amplissimus Dn. Sennertus, Epicharmus
 & Mecœnas noster honorandus in Chaldaismo pag. 48. Neque
 aliud docet Mayerus in Phil. Sacr. prodrom. p. 121. part. 1. *Ni*
fallor, inquit, illa literarum permutatio convenientius ex lingua
propinquiori, Chaldeâ nimirum peti potest. Et consentit Im-
 mortale illud Lingvarum Decus Buxtorf. in Thesauro l. 1. c. 17.
 p. m. 133. f. & p. 136. *Ad formam Chaldaicam habent, inquit, N*
loco H sic אשכנז mane surgendo, pro אשכנז Jer. 25. 3: legitur.
& in Lexic. Rad. כרך p. 90, exēpla similia habes inquit, Es. 63. 3.
וארמס & ואררכם Neq; sēper & ubiq; res gestas inter va-
rias gentes, illis propriis verbis cōscribi curavit Deus. Ita ipsa
quoque Eductio Israelitarum Ægyptiis vocibus conscripta
legi hodiè deberet, & varii illi sermones, quos Moses cum
Pharaone habuit. Neque absurdum dicere est, plurimos ex Æ-
gyptiis Ebræam quoque calluisse Lingvam. Ita Interpretem
qui procul dubio Ægyptius fuit, Josephus ad exploranda fra-
trum desideria adhibuit. Ridiculum tamen videtur Calvino
in h. l. dicere Ægyptium Regem jusisse proclamari vocem E-
bræâ. At non est ut rideat dum etiâ Moses à Pharaonis filiâ
nomen ebræum accepit. Derivatur n. illud à א. אשכנז quod si-
gnificat extraxit. Neque adstipulamur Athan. Kircherio in
Prodr. Coptico, qui Nomen Moysis, ab Ægyptiaco מωυω aquâ
deducit. Qui Nomen Moysis, ab Ebræa voce אשכנז deducunt,
inquit, graviter errant. Nomen namq; ait, non à parentibus, nec
ab alio aliquo ex Ebraorum gente; sed ab ipsâ Pharaonis filiâ, quæ
cum

cum præter vernaculam nullam aliam haberet linguam, certum
indiciū inventum Puerum vocasse Moysen ab Aquâ. Sed de quâ
multa Kircher. vix antiquæ Ægyptiacæ linguæ nomen meretur.
Ipsū quoq; Mosis nomē à משה sacra deducit litera. Ergo ne &
illa errabit? Ita ipsa Exod. 2. 10. וחקרא שמו משה והאמר
: מן-המים משיהו. Neq; aliquam cum מים cognationem
nomen Moses habet. Quod si igitur Mosis nomen Ebræum in
Ægypto datum, quid fluet absurdi si dicatur hâc linguâ &
Præcones hîc usos fuisse? Tandē si poneremus cum Amamâ A.
B. p. 431. Certo certius esse, Ægyptiacam (scil. veterem,) Pu-
nicam, Arabicam ceterasq; orientales, Ebrææ matris diale-
ctos esse, admodumq; affines, nondum tamen, quod volunt
Antagonistæ, obtinerent. Népe & sic concedere cogentur
Radicē huj⁹ vocis Ebræâ esse, quâvis vocis formatio Ægyptia-
ca sit. Et ita rejectæ hæc Illorū opiniones sūt, qui barbarâ vel
Cimbricam vel Ægyptiacam hancce vocem אברך esse cre-
diderunt.

CAP. II.

Explicatio τοῦ אברך Targumica Onkelosi, Jonathanis. Jose-
phus Regis fuit Pater. Consilarii partes corporis Regii. Patres Ro-
manorum. Quo honore apud Persas affecti? אברך Vox latina est.
Targumistæ multa peregrina verba suis scriptis inseruerunt. Lu-
theri versio: Ex ist des Landes Vater perpenditur. Lutheri versio nū
authenticâ? Refutatur Amama. אברך non est ex אב אברך Ju-
venes etiam ad Politicamunia evehendi sunt. Allegoria Rabbi-
nica rejicitur. אב Doctorem, אברך Discipulum notat. אברך non
notat Regem novum.

I. Aliam jam ingredior viam daturus novos nostri vocabu-
li Interpretes dirimentes illud præter omnem rei necessitatem.
Qui tamen iterum non in eâdem sunt navi. Ingens n. discrimen
inter illos est. Onkelos in Targū ita reddit: ואברך קדמוהי
אברך למלכא רין אבא למלכא. Ita Jonathā exprimit: רין אבא למלכא
רב בחכמתא. Targum Hierosolymitanum ita vertit, citan-
te Cl. Mayero, in Prod. Ph. Sacr. p. 118. וחי אבוי רמלכא. Vivat
pater regis. Vocem Abrech ergo dirimunt, ac אברך quidem ex
Dialecto Syrâ regem hîc notare arbitratur. Docet id R. Sa-
lomon

Iomon ad h. l. בלשון ארמי מלך i. e. כך in Lingva Aramæa est
 Rex, sicut dictum fuit de Herode, ut Raschi statim subjicit : לֹא
 בֶרֶךָ וְלֹא בֶרֶךָ i. e. Non rex fuit neq; Regis filius. V. Ma-
 jer. d. l. p. 119. Talm. Bava bathra c. i. fol. 41. Glossa. לֹא מֶלֶךְ וְלֹא
 בֶרֶךָ Gemara, מִי רֵיכָא Quid est Recha, מֶלֶךְ i. e.
 Regnum sive Rex Regno præfectus. V. Cl. Buxtorf. in Lex.
 Chald. Thalm. Rabbin. Rad. כך pag. 2255. & in Thes. Gramm.
 c. XVII. l. i. p. m. 137. De hac sententia notandum principio i-
 terum est, quàm sæpe in sacro codice occurrere nomina pro-
 pria ex τὸν אב̄ composita. Qualia אבִימֶלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ.
 Hic אבִימֶלֶךְ idem esse putant ratione formalis atque signi-
 ficationis cum nostro אבִימֶלֶךְ in sensu expositionis Targumi-
 cæ. Concedimus porro τὸν אב̄ & Patris nomen jure summo
 deferri Josepho. Sic in sacris etiam Viri prudentes Regniq;ue
 Custodes non semel nuncupantur. Ita ipse Josephus Patris
 Regii nomen sibi vindicat Gen. XLV. v. 8. Et Rex Hiramus vi-
 rum illum sapientem quem Salomoni mittit, Patrem suum ap-
 pellat 2. Par. 2. 13. : שְׁלַחְתִּי אִישׁ-חָכָם יִרְעֵ בִינָה לְחֹרֵם אָבִי :
 i. e. Misi Tibi Hiram quem Patris ad instar amo, ut ita Regi Sa-
 lomoni ostendat quantum ipsi gratificari velit. V. Cl. Fessel. in
 Adv. Sac. l. 4. c. 17. Merebatur etiam eandem nominis superbi-
 am provida Josephi de Rep. Aegyptiaca cura prudentissima
 juxta atq; felicissima, immo Consilia non immatura. Ita Con-
 siliarios suos, viros illustres qui Consistoriis & Senatui intere-
 rant, qualem spartam quoq; hinc Josephus sustinuit, Arcadius &
 Honorius partes corporis Imperatorum nuncuparunt. Salva
 n. diu Resp. & ejus Caput ipse Princeps haud esse potest Con-
 siliariis prudentibus non integris. Neq; salubriter Principatū
 administrat, qui Consilia Prudentum à se spernit. Illa ad be-
 atitudinem Imperii faciunt plurimum, ut Theodosius & Va-
 lentinianus Impp. quàm prudentissimè judicarunt. Hinc Re-
 ges Persarū Cōsiliarios suos splēdidissimo nomine ὀφθαλμοὺς
 καὶ ὄτα appellabant. Quā de re elegans locus apud Suidam no-
 tandus venit : ὀφθαλμοὺς βασιλέως, inquit, ἀντὶ τοῦ μέγα δυνάμε-
 νοσ παρα βασιλεί, ὄτω δὲ ἐκάλουν τοὺς Σατράπας, δι' ὧν πάντα ὁ
 βασιλεὺς ἐπισκοπεῖ : ὡς καὶ βασιλέως ὄτα τοὺς ὠτακοῦσας, δι' ὧν ἀ-
 κούει

κόνει τὰ δεξιότρομα ἐκάτω πανταχοῦ. Ita Populi Judaici Primates
Patres dicti uti patet ex Act. VII. 2. Ἄνδρες Ἀδελφοὶ καὶ πατέ-
ρες. Quam loquendi rationē dehinc Romani imitati sunt. Cre-
at Patres Romulus Livio teste l. i. c. 8. f. Centū creat inquit, Sena-
tores, sive, quia is numerus satis erat, sive quia soli centum erant,
qui creari Patres possent. Patres certè ab honore, Patriciūq; proge-
nies eorum appellati. V. Gruter. in h. l. Annot. pag. 10. Confirmat
idem Flor. l. i. c. 1. Consilium inquit, Reip. penes senes erat, qui ex
autoritate Patres, ob etatem Senatus vocabantur. Deinde Patrum
numerus augebatur ubi aliam faciem iste Reip. status nanci-
scebatur. V. Liv. l. 2. c. 1. f. Dicti hi etiam Patres Patriæ sunt. Sic
Cic. apud Juven. sat. 8. v. 244.

Roma Patrem Patriæ Ciceronem libera dixit. Quod no-
men & Imperatoribus deinde datum est. Ita Julius Cæsar, au-
tore Floro l. 4. c. 2. cognomen patris patriæ recepit. Conf. Sve-
ton. n. 76. & 85. in Ejusd. Vit. Val. Max. l. 2. c. 1. n. 9. Partem alte-
rā nostræ vocis sive τὸ Rech quod attinet, ex quo τὸ רבך com-
positum illi ajunt, notandum est, illud vocabulum latinum ef-
se. Sentit ita nobiscum Cl. Schindl. in Lex. p. 1733. Probat
quidem ex Ebraeis esse apud Buxtorf. in Lex. Thalm. d. l. ex 2.
Sam. 3. 39. וְאֵנֹכִי הוּם דָּךְ וּמִשִּׁיחַ מֶלֶךְ. At reponitur Rach nō
Rech ibidem legi. Illud Ebraum est, non hoc. Alterū quod pro-
bationis loco ponit Buxtorfius petitum à nostro רבך, κεινὸν
μενον est, ut de hoc adhuc sub judice lis sit. Nec infrequens in
Targumim latinarum vocum concursus sit. Declarat id pro-
lixè Cl. Mayerus in Phil. Sacr. p. 1. p. 245. Quemadmodum Judei,
inquit, sub Imperio Grecorum multis Hellenismis & linguam &
mores patrios infuscant: ita cum Romano jugo colla subdere cogere-
tur, variis corruptelis non tantum ipsorum politia, sed & Lingua i-
terum infecta & deformata est, præsertim Herodis M. tempore, qui
peregrinis Inventionibus veterem statum apud Judeos corrumpebat.
& p. 249. Lingua t. e. Judaica majores contraxit sordes, quod te-
stantur vocabula illa latina, quæ Ebraea civitate donata sunt, quo-
rum non pauca nobis tabule N. T. exhibent. Vid. seqq. pagg. Jam
Onkelos Christo ὡς γέγονε fuit ostendente Cl. Schick. pag. 25.
Jonathanem verò Simeonis Justi illius, qui ab Evangelistâ
Christum Infantulum ulnis suscepisse memoratur, Con-
di-

discipulum fuisse dicunt alii cum Cl. Schickard. disp. 2. p. 26. Istos v. omnes per τ רַגַל Regē sive מַלְךְ intellexisse ex Versione Eorum, quam supra adduximus, apparet. Ita n. Onkelos & Jonathan: **רַגַל אֲבִיךָ לְמַלְכָּךְ**. Non itaq; negandum illo Targumistarum tempore ipsum רַגַל Regem notasse. Num vero eandem potestatem tempore Pharaonis, in quō latinæ linguæ cognitio nulla, habuerit, valdè dubitamus. Neq; aliis in Linguis orientalibus simile, quod Regem significet, occurrit. In omnibus fermè מַלְךְ legitur, ut inquirenti haud obscure lexi- ca demonstrabunt. Rectissimè ergo Abrah. de Balmis in Gram. Ebræâ d. 4. b. lin. 10. illud R. Salomonis dictum paulò aliter quàm supra recensere potuimus ex Mayero, refert: *Indicium rei est, inquit, quod dixerunt nostri Magistri in Nedarim, & tulit illud R. Salomon in ejus expositione super legem versu: & vocaverunt רַגַל אֲבִיךָ לְמַלְכָּךְ רומי קוראים למלךךך i. e. Pater Regis, quia sic in Lingua Romana, (quod alias comuniter legitur ערמי) vo- cant Regē. Idē defendit Grinesius in Exerc. 2. q. 2. pag. 19. Alii ut Talmudici, inquit, ex אב pater & רַגַל vel רכא quod illis, for- san ex consuetudine cum Latinis Regem significat deducunt.*

II. Huic sententiæ simillima illa B. Lutheri est, quæ quam- vis ratione rei Josepho non inconueniens sit, potestatem ta- men Vocis non exhaurit. Ita quamvis magno in pretio a- pud nos ex debito versio illa Lutheri, quæ etiam melior nulla, attestantibus ipsis nostræ doctrinæ hostibus, habeatur, non tamen authenticum scriptum illam esse dicimus, neq; statui- mus eidem ubiq; esse subscribendum. Notamus id omnino, contra Sixtinum Amamam, qui non semel Lutheranos hujus nomine perstringit in AntiB. suo Biblico: *Versionem B. Luthe- ri, inquit in Eruditissima de Barbarie Oratione, qui non magni aestimet, ne is indignissimus est, qui in ullo aestimio sit. Noluit ta- men ipse plus ei deferri, quàm Hieronymus sue. Et uno ore Dd. E- vangelici semper profes si sunt, nullam omnino versionem Ecclesie, ceu authenticam obtrudendam esse, nullam recipiendam, nisi qua- tenus cum originali textu convenit. Posuerunt tamen nonnulli Dio- trephes, pedes suos in ipsissima Pontificiorum vestigia, tributumq; ivere versionis Lutheri eam ferè auctoritatem, quam Pontificii sue*
Lati-

Latinae transcribunt. Et paulò post: *Hinc videas vix ulli A. C. Theologo eam hodiè esse fiduciam, ut vel in scriptis vel Lectionibus vel Concionibus, Lutheri versionem redarguat, nisi cum longâ adulatoria & germano pectore indigna protestationis ambage.* V. Eundem etiam d. l. p. 577. De eâdem materiâ vid. felix ille S: Literarum Interpres. Acad. Rostochiensis, Sol, oriens & ocellus, ex Judicio Amamæ, B. Tarnovius in Apologiâ p. 506. & p. 361. Exercit. Bibl. Et præsentem quidem locû quod spectat non adparet quò pactò אבנא patrem Patriæ s. Regionis dicat. Neque אבנא & אבנא æquipollentia sunt, unum idemq; significantia. Quare in Comment. in Genes. p. 617. nostram recenset opinionem, nec rejicit illam. *Alii, inquit, à verbo אבנא Abrech deducunt i. e. benedicere sive genua flectere, sed cum litera א videatur repugnare, dicunt א loco א positum esse, quæ permutatio Literarum Hebræis usitata est. &c.* Dicendum e. B. Lutherum maluisse Targumim sequi in voce illâ reddenda, quemadmodum aliàs תוּבֵס LXX. secutus est.

III. Hieronymus אבנא ex אבנא & Rach quod tenerû notat mollemq; derivat, qs. præco dixerit: Videte tenerum Patrem. *Mihi videtur, inquit, non tam præco sive adgeniculatio, quæ in salutando vel adorando Joseph accipi potest intelligenda, quam id quod Hebræi tradunt, dicentes patrem tenerum ex hoc sermone transferri. אבנא quippe dicitur Pater, אבנא tener, significante Scriptura, quod juxta prudentiam quidem Pater omnium fuerit; sed juxta aetatem tenerimus. Adolescens & puer.* V. Eundem in qq. Gen. f. 223. Sic à prudentiâ Josephû Juvenê adhuc, commendat ille. Ascendere enim etiam illi fastigia Reip. possunt qui mente, non mento canescunt, animo haud capillo. Neq; semper prudentissimi de pontani senes sunt, qui ipsi quandoque veteres Pueri Comico audiunt. Scripturâ talem vocitat הנער בן-מאה שנה. Plurimi tempestivi honorum culminibus sunt, quod maturi virtutibus fuerint. præcurrunt non rarò aliqui præcoce Ingenio instructi, Lepidi in morem, ætatis stabilimentum fortiter faciendi celeritate nec in feliciter ante annos curamque gerunt, animumque virilem, Per Exempla irem, & concalluisse Juvenum animos in rebus gerendis sæpè ostenderem si scopus

pus permetteret. Ne in aliena igitur dilabar castra ad Hierony-
 mi versionem redeo. Hic neque rem neque verbum acu quod
 dicitur, tetigit. Ex Ephebis Josephus jam dudum excesserat,
 non ignarus quid dissent æra lupinis. Trigesimum n. annum,
 ut Interpretes consentiunt, vivendo attigerat. Non itaque
 Puer, tenervè fuit. Deinde Abrech non Abrach legimus, Legi
 tamen ita deberet si tenera Josephi ætas hâc voce foret indica-
 ta. Immo in Lingvâ Ebræâ si propria excipiantur nomina,
 quale אברך ipsis consentientibus Interpretationis Patronis,
 haud est, vix voces reperies compositas. Omnes ferè simpli-
 ces sunt. Præivere quidem Hieronymo Targumistæ h. m. idem
 verbum reddentes, ut R. Jonath. qui utramque רך תו signifi-
 cationem conjunxit; רב בחכמתא ורפך בשנייא. Et Autor
 Hierosolymitanæ: דבר בחוכמא ורפך בשנייא. At alii ean-
 dem quoque vertendi rationem perversiorem esse dicere non
 veriti sunt. Ita Jarchi docet: *Per modum allegorie exposuit R.
 Jehuda, Abrech est Joseph, quia ipse fuit Pater Sapientia, & tener
 annis. Dixit ei R. Jose, Filius Dormaskith, Quousq; perversis Scri-
 pturam. Abrech nihil aliud significat quam ingeniculationē. Quip-
 pe genua ברכים appellantur.* V. Cl. Mayer. d. l. & Drusius in
 quæst. d. l. superius, qui hancce opinionē ab omnib⁹ ferè explo-
 sam nuncupat. Non dissentit Lutherus in h. l. p. 617. *Alii du-
 as faciunt voces, Ab i. e. Pater & רך tener. Istam Cabbalicā inquit,
 Grammaticam odi.* Qui v. cum Hieronymo hancce תו Abrech
 etymologiam dant, אב per Magistrum & Doctorem hîc ex-
 plicant. Quam etiam non paucis in Scripturæ locis potestatem
 vox ista habet. Quare אבי אבי 2. Reg. 2. 12. Targû per רבי רבי
 explicat. Scilicet Ebræis in more positum fuit Magistros &
 Doctores Juventutis nuncupare patres. Quemadmodum pro-
 phetarum Discipuli filii dicuntur 2. Reg. 6. 1, quod in Targum
 ita redditur: ואמרו תלמידי נבייא. Hinc hodiernum Rabbi-
 nos suos אבות Judæi appellant. Quemadmodû & nos Ecclesiæ
 primitivæ Doctores patres nuncupamus, non tam ætatis quâ
 doctrinæ rationem habentes, quam ad nos relictis Ingeniorû
 & diligentia monumentis propagarunt. Iosepho quoque illud
 Magistrorum munus Ps. 105. 22. tribuitur, ut dicitur de eo,
 quod

quod obstrinxerit legum vinculis, ad interpretationem Tarno-
vii in Exercit. p. 400. suos. Neque etiam in casu obliquo expo-
nenda vox רַך est, q. d. Abrech notare Magistrum teneri sc. Re-
gis. Contextus n. id satis ostendit, Regem nucibus relictis,
t. t. sapientiâ & prudentia, quæ ordinarii virilis ætatis comi-
tes sunt, instructum insigniter fuisse.

IV. Nondum finis sententiarum dividendum id vocis est.
Lekach Tof, ut citat Mayerus לֶכַח טוֹף novum significasse Re-
gem perhibet. Neq; rarò olim לֶכַח dicebantur, qui ad cla-
vum Reip. sedebant. Sic apud Ebræos Machir dicitur Pater
Gilead Jos. 17. 1. non quia Gileatidi nomen imposuit; sed quia
illi imperavit. Conf. Jud. 6. v. 11. & Jud. 9. v. 28. cum Gen. 34. 2.
Hoc nomen & Regibus Romanis, ut modo supra audivimus.
imponebatur. Illustre Exemplum Svetonius in Vit. Augusti
n. 58. dat. Quod bonum, Val. Messala ibidem inquit, faustumque
sit tibi, domuique tuæ, Cæsar Auguste, Senatus te consenti-
ens cum Populo Romano consalutat Patrem Patriæ. Inde a-
pud Politicos Societas Paterna Regia dicitur, non quidē quod
talis sit, sed quod illi quam simillima sit. Porrò Rach dum te-
nerum & molle notet, illud vero plerumque novum, ita & hîc
tale significare quid posset. Et sic extra compositionem di-
cere Ab & Rach regem novum non negamus. Sed quan-
do quæritur, numnè in compositione & præprimis hoc loco id
vocabulum idem valeat dicatque Regem jam modo creatum
tūc aliud à nobis reponendum erit? Probabile non est hocce in
nostro involvi verbo. Reclamat etiam Sacer Codex, quippe
qui asserit, Pharaonem quidem ad summos evexisse honores
Josephum, servato tamen unicè sibi regio honore & scepro. Er-
go si tale Regis nomen Iosepho adsignatum fuisset, morem Re-
gi Præco non gesisset, neque Josephus, qui fando ejusmodi
præcepto Regio contraria verba percepisset, immo ipse Prin-
ceps vix æquo animo audivisset. Illa n: Natura Monarcharum
est, quam Pompeji Symbolum ostendit:

$\text{ἄνδρα δεῖσέναι καὶ ὑπεύχοντα ἐμμένειν ἄλλων}$, & Alexandri M. Ex-
emplum atque Darii Codomanni, quorum ille ad Legatos hu-
jus apud Curt. 1. IV. §. XI. ita respondet: *Si secundus & non par*
D *mibi*

mihī vellet haberi facerem forsā quā petit. Ceterum nec mundus duobus Solibus potest regi, nec duo summa regna salvo statu terrarum potest habere &c. Ita fontes dubiorum æquivocæ voces fuerunt, in quas hæc unica אברך divisa hæctenus fuit. אב modo Patrem, modo Consiliarium, modo Magistrum, modo Regem, & Rech nunc tenerum, nunc Regem, nunc novum dixit, & ita statim hæc statim alia hujus vocis profecta Explicatio est. Qui omnes harum sententiarum Auctores & propugnatores hæctenus vim dictioni misere intulerunt, divellentes unam vocem præter omnem necessitatem.

C A P. III.

Examinat τὸ Κήρυξ hic à LXX. Interpretibus positum. Versio illorum in Infinitis locis corrupta. Ab. Esra sententia, quæ אברך primam futuri conjugationis Hiphil esse dicit, rejicitur. Buxtorffii qui per Infinitum, aliorumq; qui per Imperativum reddunt, probatur. Non notat Benedic. Ritus τοῦ γονυπετεῖν. Genu Dei Misericordie devota corporis pars.

I. Tandem examinata prius LXX. Interpretum hujus loci versione nostram adjicere habebimus sententiam. Illa talis est: Καὶ ἐκήρυξεν ἑμπεσοῦσεν αὐτοῦ Κήρυξ. Et clamavit ante ipsum præco, Varias hujus Versionis explicationes subministrant Eruditi. Alii omisisse plane vocem אברך non improbabiler statuerunt. Ita Rivet. d. supra loco: LXX. vocis illius interpretationem omiserunt tanquam peregrinae, nisi quod videntur eam accepisse pro Præcone. Cl. Theologus D. Friedlib in Theologia Exegetica ad h. l. p. 107. putat autumasse illos, id παρανομοῦν gentilium dicere, & ita omisisse. Alii τὸ אברך per Κήρυξ reddidisse τοῖς LXX. arbitrantur. Cujus sententiæ Mercerus est. ita Cl. Schindlerus in Rad. אברך p. 247. LXX. inquit, Κήρυξ præco, acceperunt pro nomine præconem significante. Tandem aliis aliud placet edisserere. Defendunt, neque vuculas easdem neque consonantes, quas habet nostra vox, legisse Interpretes. Afferunt כ formam τοῦ כ ipsis representasse, quemadmodum non semel idem ferme literarum ductus, ipsis imposuit. ita Eccl. 5. 16. pro אכל comedet LXX. habent ἐν πένθει & in luctu, legunt igitur אכל, ob literarum כ & כ similitudinem. Ita Eccles. 8. 10. pro וישתכחו LXX. legerunt וישתכחו & reddunt per ἐσθρέθησαν. Monent præterea

2

N planè illos omisisse, ut factū Es. 14. v. ult. legerūt *כִּלְמַסִּי* *κίλυμασι*
 pro *כִּלְמַסִּי* nuncii. Dicunt puncta deinde alia subjecisse, &
 adjecisse terminationem græcam, inde illud pronatum *κίλυμα*.
 Hæ illæ Versionis LXX viralis hujus loci eruditæ expositiones
 sunt. Nos hîc observamus verissimum esse quod perhibent de
 illius statu corruptissimo. Cujus rei ergo Clarissimi viri illam
 antiquam superesse negant. Ita Schick. in *כִּלְמַסִּי* disp. 3. p. 39. *Prin-*
cipaliter, inquit, ipsa versionis vitiositate hoc evinco, quam si quis
tam venerandis, & ex universo Dei populo selectissimis Senibus im-
pingit, ne is insigni Eos afficit injuriâ. Nam XIII. tantum nec
plura legis loca, & certo quidem singula consilio mutasse leguntur,
cetera omnia fidelitate summa reddidisse, servato ipso quoq; verbo-
rũ ordine, & penè etiam numero. Cum igitur non ista tantum XIII.
sed infinita ferè loca translata, ab originalibus suis plurimum di-
screpare videamus, clarissimè patet hodiernã Græcam falsò LXXII.
Senibus attribui. Vid. etiã Walth. in offic. Bibl. p. 284. Calov. in
Crit. Sacr. nos corruptã illã dicimus, non abolitam, quod alibi
evident. persuadent id testimonia, quæ à veteribus ex Versio-
ne LXX. citata, & in nostris codicibus intemerata inveniuntur.
V. Glasl. l. 1. tr. 1. de textũs Ebr. purit. p. 41. Hotting. in Thes. phi-
lol. p. 354. seqq. ubi prolixissimè fontes Errorum LXX. viralis
Versionis adducit. Quæ quamvis omnia sint, non tamen
*facilè persuadetur mihi unã in voce *כִּלְמַסִּי* tot errasse vicibus*
*Interpretes, vel Scriptores. Unicam legisse literam *כ* scil. cæ-*
teras mutasse, vel abjecisse, spuriisque substitutis punctis vo-
cem adulterasse ita probabile mihi non videtur. Immo negli-
genti & oscitanti Scribarum turbæ id criminis tribui haud
potest. Ita n. ista lectio non in omnibus haberetur scriptis. U-
num sphalma τῆς ἀπλεψίας & oscitantia uno in exemplari cæ-
teris omnibus insertum esse studio, quã veritate dicetur? Nos
hosce Interpretes vel humani aliquid passos hîc esse voci in-
convenientem imponentes significationem, quod etiam alibi
*fecerunt I. Sam. 25. 11. *מִיַּיִן* explicantes per *ὃν τὸν οἶνον μου,*
 ubi tamen *מִיַּיִן* aquam non vinum notat, ita Esa. 28. 4. *מִיַּיִן*
 reddentes per *ὄρεα*, dicimus: vel exprimere id aliquo voluisse
 modo, cū genuina & certa vis nō adeo obvia fuerit. Ita reddi-
 derunt alias voces nullam aut Etymi aut genuinæ significatio-
 nis*

nis ratione habitâ. Illam enim fuisse Libertatem Interpre-
tum videtur, ut parum de verbis solliciti sensum tantum in
multis exprimere curarint. Vel asserendum erit, quod proba-
bilissimum mihi, illam planè omisisse, quod vox Pæani Gen-
tilium similis videretur, quibus cum versionem exarare debe-
bant sedulo v. cavebant ne ullo offenderent verbo legentes; &
in Idololatriâ confirmarent, cujus rei ergo & illud Gen. XI. v.
7. Descendamus, per Descendam reddiderunt in singulari, ne
pluralem legentes numerum, putarent Judæos etiam plures a-
dorare Deos, igitur neglexisse istam vocem neque explicâsse
nos putamus.

II. Vidimus hætenus varias nostri verbi Expositiones. A-
lię quæ propius accedunt ad sensum rei jam explicandæ sunt. In-
ter illas prima Ab. Esræ est, qui אָבְרַךְ primam esse putat fu-
turi Hiphil numeri singularis, ut sensus dicti Mosaici sit: Quis-
que clamabat ante Eum, genua flectam. Ita n. ille: כָּל-אָדָם
וְאִשְׁתֵּיכֶם קָרָא לְפָנָיו אֲכַרְעַ וְאִשְׁתֵּיכֶם
ante Eum pro cumbam in genua, & adorabo. Et hujus quidem
temporis persona tertia sing. Gen. xxiv. ii. occurrit וַיִּבְרַךְ i. e.
curavit ut flecterent genua Cameli. Sed iterum ista Expositio
minus apposita videtur. Neque enim deliberantis & consul-
tantis vox ista est; sed Imperantis. Nec spectatur hîc illud quod
Populus fecit; sed quod fieri Pharao curavit. Quæ ex contextu
clara sunt. Recitantur n. hîc quæ à Pharaone ad cultum Iose-
phi pertinentia fieri imperata sunt.

III. Duæ residuæ adhuc sunt, quibus præ cæteris palmam
probabilitatis adsignamus. Prima Buxtorfii est. Ita n. ille tum
in Gramm. suæ Thesauro l. i. c. 17. p. m. 136. *Ad formam Chaldaï-
cam inquit, habent N loco אֲשָׁכִים mane surgendo, pro אֲשָׁכִים
Jer. 25. 3. אָבְרַךְ Genua flectere Gen. 41. v. 43. pro אָבְרַךְ de quo di-
verse sunt Interpretum sententia. Pro Infinitivo ex Kimchii sen-
tentia accipi potest, tum ob similem formam in אֲשָׁכִים tum ob
structuram loci, in qua aliud Verbum Infinitum sequitur אָבְרַךְ
וְנָתַתּוֹ Genua flectenda esse, & dedisse sive constituisse Eum super o-
mnem terram Egypti. & in Lex. R. אָבְרַךְ p. m. 90. ait אָבְרַךְ esse In-
finitum docet verbum continuo sequens, וְנָתַתּוֹ, tum etiam confir-
mat R. Jonah, ut Ab. Esra citat. Nempe regius præco in Josephi in-
au-*

auguratione ante currum proclamavit, *Flectenda esse genua omnibus coram Iosepho.* Usque adeo duplici nititur argumento, ex scriptione altero petito, quod non raro, ut supra vidimus **N** Chaldaicum sumatur pro **ן**, ex constructione altero, quod sequatur Infinitivus, qui duo per copulam **ו** connectantur. Sed dicunt τὸ ἰ hic ἀιτιολογικὴν habere potestatem, & dicere rationem τοῦ **אָבְרָךְ**. Verum reponimus concedendo Proteum illum varias habere significationes, interim tamen primaria quæ cōnexionis illi est primo habetur loco. Manet etiam hīc copulandi potestas, quia ista dignitas præfecturæ cum altera τοῦ γο-υπετείν conjungitur. Nec esse facilè potest vox ἀιτιολογικὴ. Abrech jussum regium erat, Lex erat atq; præceptum, cui morem gerere habebant subditi, etiam præcepti causa non adjecta. Neque omnis legis fundamenta publicanda plebi sunt. Quare rationem dedisse Principem Pharaonem populo hujusce jussi quod cultum deferendum Iosepho genuum præcipiebat hīc mihi non persuadebitur. Cætera quæ contra hanc Buxtorffii sententiam proponunt Eruditi ad publicam servō ventilationem. Neque etiam magni momenti & ponderis sunt. Deinde ad firmandam Buxtorffii sententiam istud quoque facit, quod haud raro Infinitivi Ebraeorum in nominum naturam transeant. Conf. Gen. 38. 28. ubi לָרֵךְ parere pro, partus. & 1. Chron. 16. 36. ubi & dicat אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה omnis populus amen & laudare i. e. laudem. ps. 101. v. 3. pl. 139. 2. &c. Ita אָדָעֵךְ scire pro Scientia. Sic apud Latinos hanc vim habet. Hinc Persius: Usque adeo ne

Scire tuum nihil est, nisi te scire, hoc sciat alter. Et Græci sæpe Infinitivō utuntur pro Nomine. V. Drus. ad diffic. loc. Gen. 113. c. p. 136. Glass. Gramm. p. 365. l. 3. tr. 3. c. 44. n. 5.

IV. Tandem alii iique Eruditissimi Viri Futurum I. Hiphil esse arbitrantur. Et hi quoque sine cortice haud natant vel iratâ Delia hoc in oceano, ut rivulos deducant inde feliciter, & servant. Primus inter istos B. Gerhardus in Comm. Genes. p. 722. q. 3. R. D. Kimchi inquit, אָבְרָךְ putat scriptum pro אָבְרָךְ ut sit Imperativus Hiphil à rad. אָבְרָךְ genu Gen. 24. v. 11. ut sic clamaverit præ Eo, genua flectite. Hæc sententia reliquis, ad-

dit, preferenda est. Subscribit huic Piscator, qui hoc ita reddit: Und man ris für Jhm her: Bieget die Knie. Ita Cl. Schindlerus sentit. Nec aliud docuit Amplissimus Vir, philologorum nostri ævi Gloria, Dn. Sennertus, præceptor & promotor noster benemeritissimus in Syr. Chald. pag. 48. Immo ipse quoque Arabs Interpres, quem Erpenius luci dedit, istud in imperativo reddidit. Habet vocem כַּעַר quæ Cl. Schindler. Lex. p. 1738. flexionem genuum notat. Sed hi iterum, qui hanc sententiam fovent ratione significationis quæ כַּעַר est haud conveniunt. Alii n. per benedic, & iterum alii per genu flecte explicant. Prius Drusio placet, qui in qq. Ebr. l. 2. q. 71. p. 123. *Quod criginem attinet, inquit, posset etiam deduci à verbo כַּעַר ut sensus sit, & clamabant coram Eo, videlicet populus Aegyptiacus, Abrech i. e. benedic. Nam mos orientalium, cum præteriret Vir aliquis Sanctus, aut alioqui sapientiæ nomine clarus, ut ab Eo sibi benedici cuperent. Exemplum memorabile extat apud Hieronymum de Hilarione, cui quodam tempore Syriam prætereunti gregatim cum Uxoribus & liberis ait obviam processisse Saracenos, submittentem colla, & voce Syra Barach i. e. benedic inclamantes. Verum ut ut concedamus כַּעַר benedictionem significare nonnunquam, hic tamen eandem potestatem locum invenire non permittimus. Neque enim h. l. ostenditur. quid fieri Populo à Josepho debeat; sed contra, quò honore Præfectum Aegypti prosequi & venerari habeant. Deinde benedictionis munus fermè apud omnes gentes rerum sacrarum Antistitibus, qualis Josephus non erat, commissum fuit. Quod Aegyptios quidem spectat de illis Alexander ab Alex. Genial. dier. 14. c. 17. p. 225. b. *Aegyptii Sacerdotes, inquit, immolatam victimam caput abscindunt, illudque diris carminibus execrati in flumen dejiciunt, cum precatone solenni, ut si quid adversum casurum foret, in caput illud redundaret. Ipsa quoque genuum flexio non insolita Populis Orientalibus fuit. Venit illa aliàs nomine venerationis & salutationis apud Autores. Exempla in promptu sunt. Curt. 1.5. c. 10. Darius, inquit, signo ad eundem dato, currum pristino more conscendit, Nabarzanes, caterique Parricide, pro cumbentes**

hnt

humi, quem paulo post in vinculis habituri erant, sustinere venerari: lacrymas etiam pœnitentiæ indices profuderunt. Adeo humanis ingenis parata simulatio est. Ita Darii mater, ut apud Valer. legimus l. 4. c. 7. in ext. 2. *humi prostratum caput erexit.* Et hæc Adulatio persica fuit. Cujus non immemor Iustinus l. 1. c. X. refert ad hinnitum Equi Darii socios equis defilientes Regē novum fortunâ favente creatum salutasse. Ritum hunc servitutem Persicam nuncupat Sen. l. 3. de Benef. c. 7. c. 12. Ita Ebraei procidebant ad Genua coram principe Viro. Vid. gen. xix. 2. c. xix. v. i. c. xxiii. c. 12. c. xxvii. v. 29. c. xliii. v. 26. ii. Sam. xiv. i. Et hic ipse mos ad Latinos & Græcos deinde transit. Hinc Thetis Achilli arma apud Vulcanum petens inquit: *Τούνεκα νῦν τὰ γόναθ' ἰκάνουμαι.* Iliad. 5. f. Sic. Iliad. a. Thetis adprehendit genua sinistra Saturni. Credebatur enim & aures & religionem inesse pedibus. Inde Aristippus cum intercedendo pro Amico ad Dionysium nihil proficeret, genua Tyranni amplexus est. Quod lucem versui Homerico subministrat, qui legitur Iliad. p. f.

ἀλλ' ἦτοι μὲν ταῦτα θεῶν ἐν γόνασι κεῖται.

Cumque singulæ Corporis partes singulis Diis vel Deabus erant devotæ, Misericordiæ sacrabantur Genua. Scilicet Caput Iovi deferebant: Neptuno pectus: cinctum Marti: Frontem Genio sacram facit Servius: supercilia in Iunonis tutela fuisse ait S. Pompejus: Oculos Cupidini, in quibus excubet ceu specula, tribuit Philostratus: Aures Memoria: Dextra fidei sacra est. Dorsum & Postica plutoni propriè adscribuntur ab Artemidoro: Renes & Ingvina Veneri. pedes & digiti Mercurio: Tali plantæ in Thetidis potestate fuerunt. V. Rosin. l. 2. & Alex. ab Alex. p. 85. gen. dier. seqq. Hominis gubus inquit, quâdam esse religionē & pietatem novimus. Etenim supplicantes, & qui piè exorare aliquid volunt, Deorum hominumque genua amplectuntur, ad genua procumbunt, illaque tanquam sacra suppliciter venerantur & colunt, in his numen & sedem miserationis esse arbitrati. V. Ctis. ad Sen. Troad. v. 689. — ad genua accido supplex. Ita probatum non insolitam fuisse olim genuum flexionem. Quâ ipsâ primò imple-

232399

pletū in Iosepho esse putamus, quod somnii prophetia prædix-
 rat futurū ut ad Ejus genua procumberent Sol, Luna & Stellæ.
 Quatuor a. Verbis Hebræi honoris cultū describunt: השתחוה
 quod corporis totius prostrationem: קרר quod verticis incli-
 nationem: כרע quod demissionem capitis cum superiore cor-
 pore usque in genua: ברך quod genuum inflexionem notat,
 ut tradunt Thalmudici in libro שבויעה fol. 16. 2. Neque re-
 fragatur tādē huic explicationi תול אברך ipsa scriptio. Ut n. in
 antecedentibus monitum, א & ה non rarò ita permutantur.
 Nulla itaque necessitas requirit, quò ad Ægyptios peregrè e-
 amus quæsitum id, quod rectius in nostris invenitur agris. Ne-
 que divellenda sunt temerè, quæ integra rem melius expedi-
 tam præstant. Neque tandem obscuritatis nube atque igno-
 rantia tenebris involvendum, quod lux Grammaticæ mirificè
 declarat. Et hæc in præsentī de hâc materia. Si erratum,
 non tuebimur illud. Neque honesta illa pertinacia est. Pru-
 dentes v. errantem oderint minus, ne & ipsi sibi ali-
 quando sint odio.

DEO GRATIAS.

AD

Politissimum atq; Eruditissimum
DN. RESPONDENTEM,
 Amicum honorandum.

Non est Sedulitas nitidâ sine Laude. Sororum
 Nexu conjuncta convenienter agunt.
 Hinc labor & Virtus non squalent sorde pudoris.
 Virtus fama probi non moritura Viri est.
 Quos igitur fructus Præconia clara Canopi,
 Propria IOSEPHO sunt paritura Tibi?
 Præco alios sistens Plebi, se publicat ipsum:
 Sic Ea IOSEPHI sunt quoq; Præco Tuus.

L. M. Q.
 f.

PRÆSES.

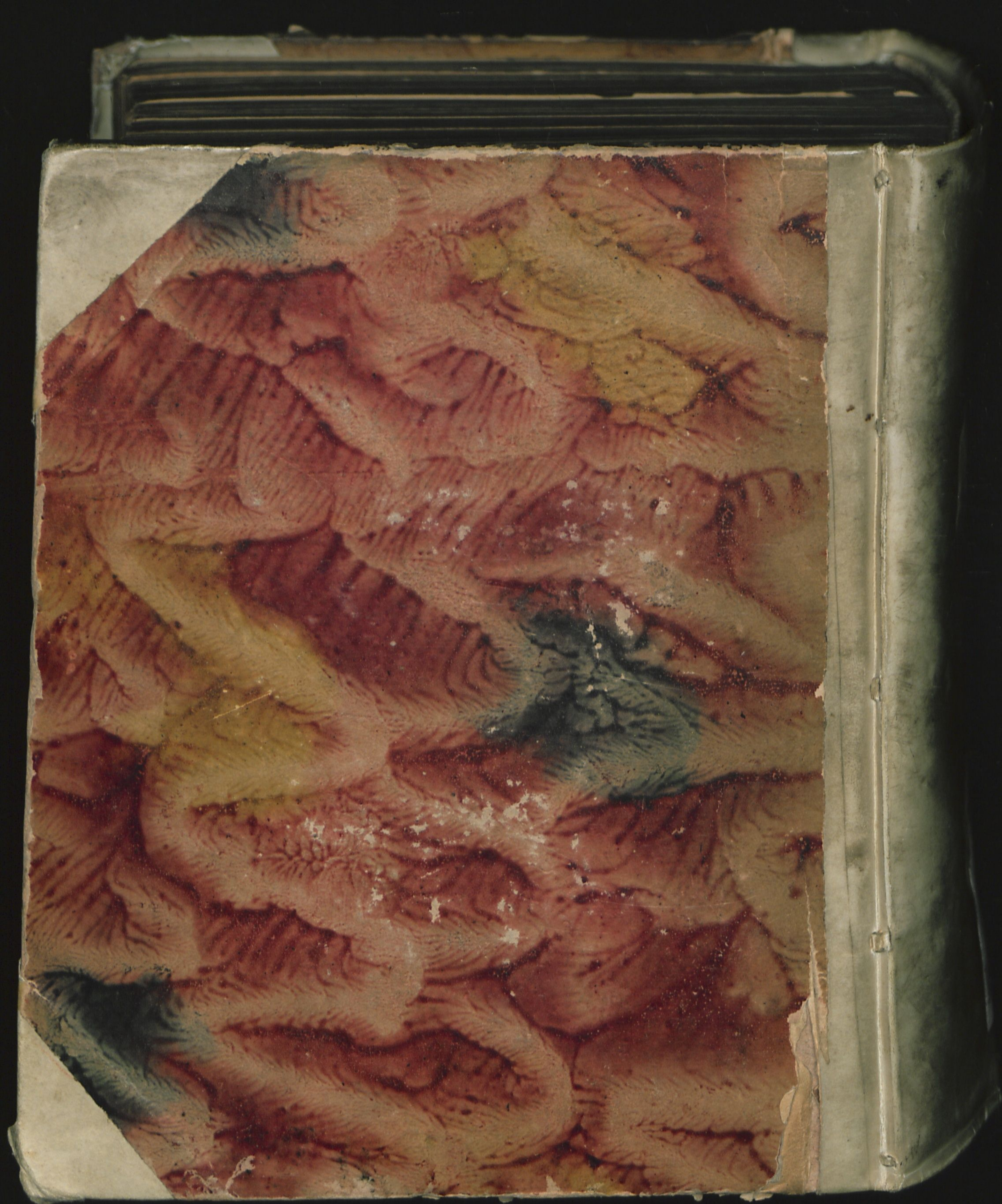
Aug VI 15

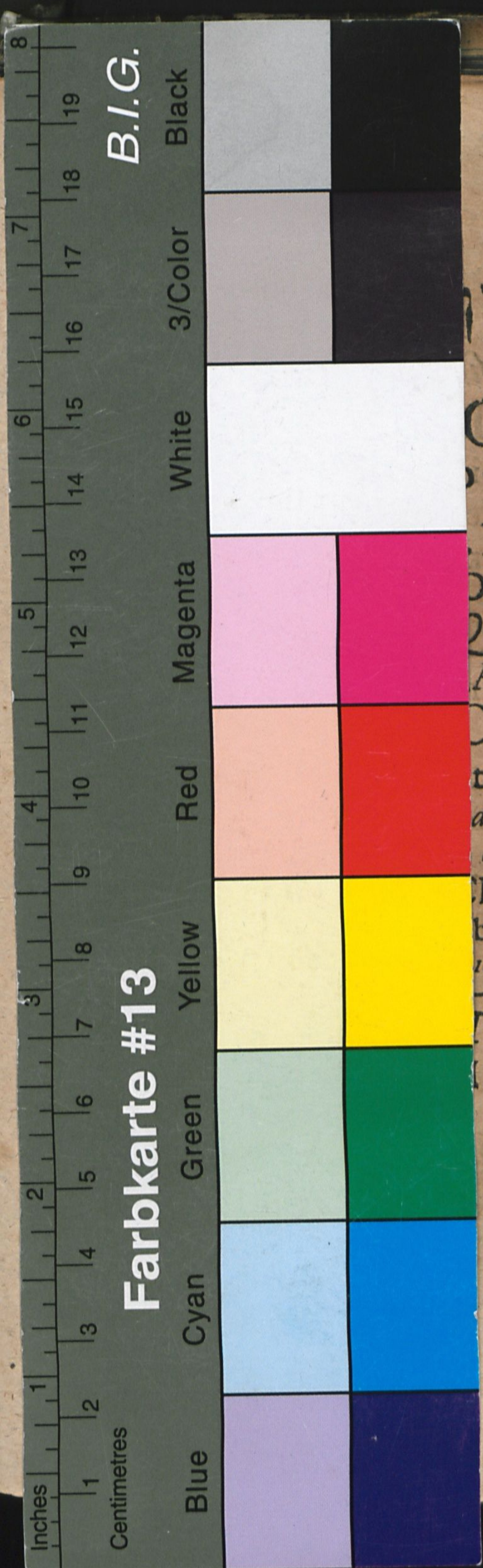
ULB Halle 3
003 865 746

Sb.

Reho
VD 17
KD 18 7

67

70

תתנ

i. e.

De

JOSEPHI Æ.
TIACO

XLI. comm. 43.

PHILOGICA.

Quam

ÆSIDE

CO VICCIO, SIL

t. Philos. Adjunct.

ditorum discussioni

exponit

CHIMUS BURMEISTERUS

burg, P. L. C.

i. Januar. A. E. Ch. c. Is. Isc. LVII.

TEBERGÆ

MANNIS HAKEN.

